

Romuald Poliński

PROBLEMY STREFY EURO

 frel
Wydawnictwo

Romuald Poliński

PROBLEMY STREFY EURO €

 frel
Wydawnictwo

Romuald Poliński

PROBLEMY
STREFY
E U R O

Issues of the Euro Area

Romuald Poliński

PROBLEMY
STREFY
EURO

RECENZENT NAUKOWY

prof. dr hab. Jan Krzysztof Solarz

OPRACOWANIE REDAKCYJNE I KOREKTA

Jolanta Sierakowska

PROJEKT OKŁADKI, SKŁAD I ŁAMANIE

Wydawnictwo Naukowe FREL

Wszelkie prawa zastrzeżone. Każda reprodukcja lub adaptacja całości bądź części niniejszej publikacji, niezależnie od zastosowanej techniki reprodukcji (drukarskiej, fotograficznej, komputerowej i in.), wymaga pisemnej zgody Wydawcy.

© Copyright by Wydawnictwo Naukowe FREL, Warszawa 2015

ISBN 978-83-64691-11-9 – wersja drukowana

ISBN 978-83-64691-12-6 – (e-book) PDF

ZAMÓWIENIA

Wydawnictwo Naukowe FREL

www.wydawnictwo.frel.pl

e-mail: wydawnictwo@frel.pl

Spis treści

Streszczenie	7
Słowa kluczowe	9
Summary	11
Key words	13
Wstęp	15
1. Geneza i historia Unii Gospodarczej i Walutowej	19
<i>The Genesis and History of the Economic and Monetary Union</i>	
2. Warunki przyjęcia jednolitej waluty euro	37
<i>Terms and Conditions of Accepting Euro Currency</i>	
3. Koszty i zagrożenia przyjęcia waluty euro	43
<i>Costs and Threats of Accepting Euro Currency</i>	
3.1. Koszty przyjęcia euro	43
3.2. Zagrożenia przyjęcia euro	45
4. Korzyści przyjęcia waluty euro	51
<i>Benefits of Accepting Euro Currency</i>	
4.1. Korzyści krótkookresowe	51
4.2. Korzyści długookresowe	54
5. Koordynacja polityki gospodarczej w strefie euro	61
<i>Coordination of Economic Policy within the Euro Zone</i>	

6. Organizacja, mandat i funkcjonowanie bankowości centralnej w strefie euro	73
<i>Organization, Mandate and Functioning of Central Banking within the Euro Zone</i>	
7. Strategia integracji Polski ze strefą euro	79
<i>Strategy of Polish Integration within the Euro Zone</i>	
8. Kryzys strefy euro – przyczyny i przebieg	89
<i>Crisis of the Euro Zone – Causes and Course</i>	
8.1. Przyczyny kryzysu strefy euro	89
8.2. Przebieg kryzysu i reakcja instytucji decyzyjnych Unii Europejskiej	93
9. Reformy systemu zarządzania gospodarczego w strefie euro, nowy mechanizm stabilności finansowej i unia bankowa	97
<i>Reforms of the System of Economic Governance in the Euro Zone, New Mechanism of Financial Stability and Banking Union</i>	
9.1. Geneza reform	97
9.2. Koordynacja polityk budżetowych	100
9.3. Procedura nadmiernych nierównowag makroekonomicznych	104
9.4. Koordynacja <i>ex ante</i> polityk gospodarczych	106
9.5. Stabilność finansowa – instytucje nadzoru i unia bankowa	108
9.6. Zarządzanie kryzysem	113
Zakończenie	117
Literatura	121
Akty prawne i inne akty	124
Strony internetowe	130

Streszczenie

Unia Europejska (UE) intensyfikuje działania na rzecz wzmocnienia i rozwoju Unii Gospodarczej i Walutowej (UGiW), która jest procesem prowadzącym do jednolitej waluty euro i jednolitej polityki pieniężnej, a także do koordynacji polityk gospodarczych państw członkowskich Unii Europejskiej.

Utworzona w latach 1999–2002 strefa euro w początkowym okresie przyczyniła się w znacznym stopniu do stabilizacji finansowej i wzrostu gospodarczego uczestniczących w niej państw.

Kryzys strefy euro zapoczątkowany w 2008 r. był spletem wielu czynników wewnętrznych i zewnętrznych. Za główne czynniki endogeniczne uznaje się:

- brak skutecznego nadzoru nad rynkami finansowymi;
- duże zróżnicowanie poziomu rozwoju i struktur gospodarczych państw członkowskich strefy euro;
- niska zdolność części państw członkowskich do zarządzania i absorbowania wstrząsów gospodarczo-finansowych, zwłaszcza zewnętrznych szoków asymetrycznych, wynikająca z braku odpowiednich regulacji i instytucji lub niskiej konkurencyjności ich gospodarek narodowych;

- słabość i nieskuteczność mechanizmów instytucjonalnych i rynkowych wymuszających na rządach prowadzenie odpowiedzialnej, zrównoważonej polityki fiskalnej;
- brak mechanizmów zarządzania kryzysowego oraz szybkiego wsparcia finansowego dla najbardziej zagrożonych destabilizacją państw strefy euro;
- brak systemu wczesnego ostrzegania o zakłóceniach równowagi makroekonomicznej *ex ante*;
- nieadekwatność celu inflacyjnego i poziomu stóp procentowych ustalanych przez Europejski Bank Centralny do sytuacji gospodarczo-finansowej i potrzeb rozwojowych różnych grup państw, szczególnie tych słabiej rozwiniętych.

Mimo podjęcia w latach 2011–2014 reform systemu zarządzania gospodarczego strefa euro nie stała się stabilnym obszarem walutowym, a cała Unia Gospodarcza i Walutowa – procesem pełnowymiarowym i zakończonym.

W celu przezwyciężenia kryzysu strefy euro i dalszego rozwoju Unii Gospodarczej i Walutowej konieczne jest:

- zapewnienie skutecznego nadzoru nad rynkami finansowymi;
- określenie zasad i tempa osiągnięcia jednolitego lub podobnego stopnia otwartości gospodarek narodowych, co jest ważnym warunkiem pełnej swobody przepływu i optymalnej alokacji czynników produkcji;
- zahamowanie i odwrócenie procesu różnicowania się poziomu rozwoju gospodarczego państw członkowskich – konwergencja *versus* dywergencja;
- podjęcie skuteczniejszych działań w zakresie synchronizacji cykli koniunkturalnych (cykli biznesowych) państw członkowskich w celu stabilizacji całej stre-

- fy, zbliżenia poziomu wzrostu gospodarczego państw członkowskich i zwiększenia ich konkurencyjności;
- jednoznaczne rozstrzygnięcie problemu dualizmu instytucjonalnego polityki gospodarczej, polegającego na centralizacji polityki pieniężnej na poziomie strefy euro i jednoczesnej decentralizacji polityki fiskalnej, sprzyjającego głębokiej destabilizacji fiskalnej niektórych państw mniejszych i słabiej rozwiniętych, szczególnie peryferyjnych;
 - ograniczenie czy wyeliminowanie nieadekwatności celu inflacyjnego i poziomu stóp procentowych ustalanych przez Europejski Bank Centralny do sytuacji gospodarczo-finansowej różnych grup państw, szczególnie tych o niższym poziomie rozwoju gospodarczego i silnie zadłużonych, oraz ich potrzeb rozwojowych – stabilizacji finansowej i wzrostu konkurencyjności.

SŁOWA KLUCZOWE

Unia Europejska, Traktat z Maastricht, Traktat Lizboński, Komisja Europejska, Rada Unii Europejskiej, Unia Gospodarcza i Walutowa, optymalny obszar walutowy (*optimum currency area*), kryteria konwergencji (*convergence criteria*), derogacja, jednolita waluta euro (*single currency, the euro*), strefa euro, polityka fiskalna, nadzór wielostronny, polityka pieniężna, Europejski Bank Centralny, stopy procentowe, Eurosystem, Pakt Stabilności i Wzrostu (*Stability and Growth Pact*), rynki finansowe, mechanizm kursu wymiany walut (*Exchange Rate Mechanism*), stabilność cen (*price stability*), kryzys strefy euro, procedura nadmiernego deficytu (*excessive deficit procedure*), procedura nadmiernej nierównowagi ma-

krótkoekonomicznej (*excessive imbalance procedure*), zarządzanie gospodarcze (*economic governance*), europejski semestr gospodarczy, reguła wydatkowa, unia bankowa.

Issues of the Euro Area

Summary

The European Union (EU) intensifies its activities in order to enhance and develop the Economic and Monetary Union which means a process leading to single currency, the euro, and the single monetary policy in the euro zone, as well as the coordination of the economic policies of the EU member states.

The euro zone, which was created in the years of 1999–2002, initially remarkably contributed to financial stabilization and economic growth of its member states.

Crisis in the euro zone which began in 2008 was a coincidence of various internal and external factors. As the main endogenic factors are regarded:

- lack of effective supervision over financial markets;
- large differentiation of the level of development and economic structures of member – states of the zone;
- in certain member states – low ability to manage and absorb economic – financial shake-ups, particularly external asymmetric shocks, which results from missing appropriate regulations and institutions or low competitiveness of their national economies;
- weakness and inefficiency of institutional and market mechanisms, which enforces governments to follow adequate and balanced fiscal policy;

- lack of crisis management mechanisms and prompt financial support for countries within the zone, which are surely facing destabilization;
- lack of early-warning system of macroeconomic disturbances ex ante (not only ex post);
- inappropriateness of inflation objective and the level of interest rates determined by the European Central Bank in terms of economic-financial situation and developmental needs of various groups of countries, poorly developed in particular.

Despite the reforms undertaken in the years of 2011–2014 concerning the economic management system, the euro zone has not yet become a stable monetary zone and the Economic and Monetary Union – the fully-dimensional and completed process. It results from numerous essential prerequisites as for European Union institutions and its member states as well.

In order to overcome crisis within the euro zone and to continue development of the Economic and Monetary Union, it is necessary to:

- secure effective supervision over financial markets;
- determine rules and pace of achieving uniform or similar stage of national economies' openness, which is a vital condition of completely free flow and optimal allocation of manufacturing factors;
- withholding and reversing the process of differentiating levels of economic development of member states – convergence versus divergence;
- undertaking more efficient activities as for synchronisation of business (trade) cycles of member states so as to stabilize the whole zone, bringing levels of economic development of member states closer, and improving their competitiveness;